

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an:	12	coroane
Pe 6 luni:	6	"
Pe 3 luni:	3	"
Un număr 24 bani		

APARE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACTIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.

TELEFON Nr. 30.

INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Constituție și autonomie

III

Despre cuvântul constituție am arătat, că este luat împrumut din graiul strămoșilor noștri romani și însemnează alcătuire sau întocmire. Acum este rândul, să spunem, că vorba autonomie este luată din limba grecească, în care autos însemnează însuș, iar nomos însemnează lege. Autonom este cineva, care își face însuș legile, de cari are trebuință.

Sub autonomie înțelegem deci acea rânduială sau întocmire a unei societăți, a unei comune, a unui popor sau a unei biserici, care le dă dreptul să-și facă înșile, fără nici un amestec străin, toate legile de lipsă, să hotărască singure de soarta lor, să se conducă după cea mai bună cunoștiință și pricepere a lor.

În înțelesul acesta are și mitropolia noastră ortodoxă română autonomia sa, scrisă în legile țării și țărâmurii prin paragraful »Statutului organic«. Legile de lipsă pentru întreaga mitropolia noastră le face congresul național-bisericesc, care se întrunește tot din 3 în 3 ani la Sibiu, luând parte la ședințele lui 90 deputați: 60 mireni, pe cari îi alege poporul dreptcredincios și 30 dintre preoți, pe cari îi trimite încrederea preoțimii întregi.

Acești deputați congresuali lucrează deci în numele și din încredințarea mitropoliei întregi. De aceea tot ce hotărăște congresul nostru național-bisericesc are putere de lege pentru fiecare biserică și parohie din mitropolia ortodoxă-română. Fiindcă în »Statutul organic« nu sunt însemnate decât principiile, adică lucrurile de căpetenie ale autonomiei noastre bisericești, de aceea s'a ivit trebuința, ca prin alte legiuiri și hotărâri ale congresului să se întregescă cele cuprinse în »Statutul organic«, să se spună în

mod hotărît, cum au să lucreze sinoadele, comitetele și epitropiile parohiale sau cele protopopești, consistoarele eparhiale și cel metropolitan în anumite cazuri, când e vorba de afaceri bisericești, școlare, epitropești sau disciplinare. Astfel a făcut congresul nostru național-bisericesc regulamente parohiale, școlare, epitropești și disciplinare, cari toate au deopotrivă putere de lege pentru oricare parohie ortodoxă-română din Transilvania și Ungaria.

Se întâmplă adeseori prin comitetele și sinoadele parohiale, că nu voesc să asculte și să urmeze sfatul autorităților bisericești, sub cuvânt, că »consistorul n'are să ne poruncească, doar noi avem autonomie«

Statutul organic arată lămurit, cari sunt autoritățile noastre bisericești: 1. scaunul protopopesesc, 2. consistorul eparhial, 3. consistorul metropolitan și 4. sinodul episcopesc. Toate regulamentele noastre bisericești, școlare, epitropești și disciplinare dau acestor autorități dreptul, și le impun datorința a se amesteca și a controla — îndreptând, povățuind și trăgând la răspundere pe oricare dintre membrii sau conducătorii corporațiilor bisericești din mitropolie. A spune deci, că scaunul protopopesesc sau consistorul nu are drept să se amestece d. e. în afacerile unei parohii, este o mare greșală. Prin sinoadele parohiale se mai aud câteodată și strigăte rătăcite, că »averea bisericii este a noastră, noi și numai noi suntem stăpâni«. Acestea sunt vorbe isvorite sau din neștiință sau din gândul păcătoș de a gădili urechile celor simpli și răstăruți. Ele pot aduce mari primejdii asupra bisericii noastre, căci în capetele unora din membrii acelor sinoade se poate ivi ideea sau pofta, ca să împartă între dâșii averea bisericii, luându-și fiecare partea sa, dupăcum și-o luase

odinioară fiul risipitor din Evanghelie, care după ce s'a depărtat de casa și de sub privegherea bunului său părinte, în loc de desmerdările așteptate, a ajuns să se hrănească cu rădăcini în rând cu porcii stăpânului său. În pornirea de a se lua școalele noastre de sub ocrotirea bisericii s'au ivit astfel de cazuri, când unii au stăruit să vândă poporul școala sa, ca să împartă apoi banii între dâșii. . . . Toți cei-ce răspândesc idei atât de greșite despre autonomia noastră bisericească și despre rosturile ei, trebuie îndemnați, să contenească cu preveduirea lor atât de primejdioasă pentru interesele bine pricepute ale poporului nostru. Cine vrea să lumineze poporul, să-l îndrume la isvoarele cele curate ale învățăturilor sănătoase, chiar când acela nu i-ar fi pe plac și să-l ferească cu tot dinadinsul de otrava învățăturilor rătăcite. Căci oricât de dulci și ademenitoare ar fi acestea la părere, pentru poporul nostru ele nu pot avea alt rezultat, decât destrăbălarea și sdruncinarea sufletească cea mai dureroasă. Spune apriat și sfânta Scriptură că »dacă cineva învață altfel și nu se apropie de cuvintele sănătoase și de învățătura potrivită temerii de Dumnezeu, îngâmfat este, neștiind nimic, ci bolind de cercetări și lupte de cuvinte, din care naște pismuire, ceartă, defăimări, bănueli rele« (Pavel I. Timot. VI. 3—4).

Cine vrea să aibă o idee sănătoasă despre autonomia noastră bisericească, trebuie să citească cu luare aminte punctul III. din »Dispozițiunile generale« ale »Statutului organic«, unde se spun în mod limpede următoarele adevăruri: »Pozițiunea, ce are în biserică clerul și poporul provinciei mitropolitane, îi dă dreptul a participa în persoană sau prin reprezentanți la toate acțiunile bisericești, școlare și fundamentale și totodată îi impune datoria

a suporta toate greutatele, dela cari depinde bunăstarea bisericii. Fiecare parte constitutivă a mitropoliei are drept a regula, administra și conduce — independent de altă parte constitutivă sie-și egală —, afacerile sale bisericesti, școlare și fundamentale, în afacerile părții constitutive mai mari, până la mitropolie, prin reprezentanții săi... .

În punctul acesta se cuprind trei adevăruri de competență ale constituției și autonomiei noastre bisericesti:

1. Nimenea nu poate avea nici un drept în biserică noastră, dacă nu-și îndeplinește datoria de a purta toate greutatele, cari se cer pentru bunăstarea bisericii noastre! (Dar vedem adeseori cu multă durere, că tocmai aceia, cari își îndeplinesc mai puțin — sau nici decum — datoria față de biserică, fac mai mult șgomot în adunările noastre bisericesti și strigă din toată virtutea gâtulejului lor, că ei și numai ei poruncesc în biserică).

2. Autonomia unei parohii, a unui protopopiat, sau a unei episcopii din cuprinsul mitropoliei noastre are înțelesul acela, că își poate conduce și administra afacerile bisericesti, școlare și episcopice în mod independent de altă parte sie-și egală. Deci în afacerile unei parohii nu are drept de amestec altă parohie, nici în ale unui protopopiat alt protopopiat, nici în ale unei episcopii altă episcopie.

3. Afacerile unei parohii, ale unui

protopopiat, sau ale unei episcopii nu se isprăvesc cu totul numai prin organele parohiale, protopopești sau eparhiale, ci se continuă în afacerile părții constitutive mai mari până la mitropolie. Deci o hotărîre luată de sinodul, sau comitetul parohial din cutare parohie, după ce trece pe la scaunul protopopesc și acesta își dă părerea, că e bună sau rea pentru biserică, ajunge spre examinare la consistorul eparhial, care poate să-i dea aprobare în întregime, ori s'o schimbe în unele părți, ori s'o nimicească cu totul. Iar celce rămâne nemulțumit cu această hotărîre, înaintează recurs la consistorul mitropolitan, care este chemat să judece din nou asupra motivelor și să aducă hotărîre după cea mai bună a sa chibzuială și cu măsura celei mai neclintite dreptăți.

Acesta este înțelesul adevărat al autonomiei după legea noastră bisericască, pe care trebuie să o cinstească tot insul. Căci scris este: »blăstămat e tot cel ce nu va rămânea întru toate cele scrise în cartea legii, ca să le facă pe ele«. (Pavel, Galateni III, 10).

Să ne silim deci cu toții a fi păzitori și împlinitori ai legii, râvnitori părinteștilor obiceiuri și apărători fără șovăire ai dreptății!

Duhovnic.

Din sfânta Scriptură

„Zice Domnul Dumnezeu nostru: întoarceți-vă la Mine din toată

inima voastră, cu post, cu plângere și cu tânguire; rupeți-vă inima și nu vestmintele, căci milostiv și îndurător sunt“... (Ioil c. 2, v. 12—13).

Dumineca 2-a din post

Sf. Evanghelie delc. Marcu cap. 2, v. 1—12

„În vremea aceea intrat-a Isus în Capernaum, și s'a auzit, că este în casă, și aci s'an adunat mulți, cât nu mai puteau încăpea nici pe lângă ușă, și le grăia lor cuvânt. Și au venit la el aducând un slăbănog, pe care îl purtau patru. Și neputând ei a se apropia de el pentru popor, au descoperit casa unde era, și spărgând, au slobozit patul, în care zăcea slăbănogul. Iar Isus văzând credința lor, a zis slăbănogului: Fiule, iartă-ți se ție păcatele tale. Și erau acolo unii din cărturari săzând, și cugetând intru inimile sale: Ce grăiește acesta așa hulă? Cine poate ierta păcatele fără numai unul Dumnezeu? Și îndată cunoscând Isus cu duhul său, că așa cugetau aceia intru sine, le-a zis lor: Ce cugetați acestea intru inimile voastre? Ce este mai lesne, a zice slăbănogului, iartă-se ție păcatele, sau a zice: scoală și îți ia patul și umblă? Ci ca să știți, că are Fiul omului putere a ierta păcatele pe pământ, — a zis slăbănogului, — ție zic: scoală, ia-ți patul tău și mergi la casa ta. Și s'a sculat îndată, și luându-și patul, a ieșit înaintea tuturor, cât se mirau toți și lăudau pe Dumnezeu zicând: Nici odată n'am văzut ca acesta“.

*

De două feluri era boala slăbănogului, de care vorbește sf. evanghelie: boală sufletească și boală trupească. Boala sufletească erau păcatele, iar boala trupească slăbănogia. Păcatele lui cele multe, desfrânarea, îmbuibarea cu mâncări și băuturi, și alte multe, i-au dus și boala trupească: slăbănogia. Domnul nostru Isus Cristos, văzând pocăința și credința slăbănogului, îl tămăduiește întâi de boala sufletească,

FOIȚA „LUMINEI“

Eu n'am murit....

De când te-ai dus îmi pare-o vecinicie
Și-un gol nespun îmi crește 'n pept și 'n casă,
Căci dorul tău în pace nu mă lasă
De când te știu, copile drag, sub glie.

Tu stăpânești întreaga mea simțire
Și rob mă ții la crucea gropii tale;
Și-aș vrea s'apuc cu tine pe o cale
Și să m'afund în noapte și 'n neștire.

Eu n'am s'aud d'acuma înainte
Nici pașii tăi, nici vorba ta cuminte;
Dar când sărut străjuitoarea-ți cruce,

Un șopot blând solia ta-mi aduce:
„Tăticu scump! Slăvește Provedința —
„Eu n'am murit, ci numai suferința!“

Văduva

Schiță orig.

Ilie Marin

Când a auzit Maria Vecerzan, în cântăria notarului, că a venit știre de pe câmpul de luptă despre moartea bărbatului ei și că i l-au îngropat de trei luni de zile — a căzut fără de simțiri la pământ. Au spălat-o cu apă, au frecat-o pe la temple cu oțet; într'un târziu și-a venit în ori. A privit buimacă în jurul ei, căutând să-și reamintească cele petrecute, apoi a început să-i

tremure buza de jos și — ducându-și mâinile la cărpă de cap, a bâiguit: „Ce mă fac acu?“ — „Ce să te faci?!“, i-a zis notarul, împăciuitor, „ce-au să facă atâtea mii de femei văduve — ai să te duci acasă, să-ți vezi de gospodărie și de copil — și atât...“

„Da, domnu' notareș, da bărbat ca al meu.“

Și-o podidi plânsul.
Acu, la dreptul vorbind, bărbat ca al Mariei Vecerzan mai rar! Om cu scaun la cap — tinăr — plin de vlagă — cu gospodăria așezată pe temelii sănătoase — cum de nu s'a îndurat glonțul rusesc să treacă pe lângă dânsul, în loc să-și caute culcușul tocmai în inima lui cea bună?! Dacă se zice că norocul este orb, de bunăseamă nenorocul e chior, ba e orb, mai orb decât toți orbii!...

O lăsa bărbatul pe Maria Vecerzan cu doi copii, unul de trei ani, altul în fașă încă.

N'au fost ei niciodată oameni săraci, căci părinții amândurora își aveau gospodăriile lor și și-au rupt fiecare din ele, ca să-i pună în picioare din capul locului.

Părinții ei au dat 16 jugere de pământ, patru vaci pline cu lapte, doi boi de jug, doi cai, lăzi de zestre pline-plinuțe, — părinții lui, ca să nu se lase nici ei mai jos, au pus și ei umărul, au ridicat casă de piatră flăcăului lor, i-au dat șură, acareturi de pământ, cam 16 jugere și ei și — pelângă și stea toate — înaintea tuturor: sănătate!

Așa s'a împiciorogit o gospodărie de-a mai mare dragul și-ți rădea inima când te gândea la viitorul ei, de n'ar fi venit războiul la mijloc!...

* * *

Maria Vecerzan a apucat-o oblu acasă. Îi via capul, la trebuit să se sprijine de vre-o

câteva ori de câte un gard, de câte o piatră de drum — în sfârșit tot a ajuns, cu mare greu, în ograda casei.

Când a apucat la poartă s'a răzimat de ea, sleită de puteri, cu brațele lăsate în jos.

Ionică, băiețașul de 3 ani, era pe afară, cu alți copii și se juca. Încerca tocmai pleasna unui bici și pocnea din el, hăulind.

Când a văzut pe mamă-sa s'a apropiat de ea și a prins-o de rochie.

Maria Vecerzan s'a uitat la dânsul ca prin sită.

Era el, Ionică al ei!

„Dragu mamei! Tu nu mai ai tată!“, era să țipe odată Maria Vecerzan și să s'arunce la copilul ei, să-l sărute, dar a înghițit vorba, fiindcă i-a venit gândul: Stai! Stai! Stai! De ce să-l amărești înainte de vreme? Și așa o s'o audă el și o s'o priceapă mai târziu!

Și-a mușcat buza, a izbucnit într'un hohot de plâns Maria Vecerzan; copilul speriat a început să plângă și el, cu mâna de rochia mamei.

S'a dus în odaie mai apoi mama și și-a dat jos cărpa din cap. Părul i-s'a resfirat pe spate, în neorânduială — căci n'avea Maria Vecerzan acum grija părului ei.

La început a plâns. I-a năpădit plânsul inima cum se deslănțuie o furtună de vară într'o pădure tină. Și-a răzimat capul de masă, și-a dus mâinile-i tari și muncite pe lângă creștetul capului și i s'a cutremurat întreg trupul de plânsul acesta al ei.

Între oftări și sughituri șgomotoase își vedea bărbatul, mort pe câmpul de luptă, fără de lumânare la căpătâi, aruncat într'o groapă cu alți ortaci de suferință și cu cât și-l închipuia mai tare, cu atât plângea mai furtunos.

În odaie se auzeau numai oftările și sugh-

iertându-i păcatele, și apoi îl vindecă de boala trupeză.

Și acum, în zilele noastre, toate boalele trupeză sunt pricinuite de păcatele ce le săvârșește fiecare om. Ba am putea zice, că omenirea întreagă este astăzi bolnavă sufletește, pentru că mulțimea fărădelegilor și a păcatelor a adus asupra lumii îngrozitoarea vărsare de sânge de care avem parte de patru ani de zile. În neputințele noastre trupeză alergăm la medic (doftor), ca să ne tămăduiască. Ce trebuie să facem în neputințele noastre sufletești? Slăbănogul din sf. evanghelie ne arată calea ce trebuie s'o urmăm. Prin pocăință adevărată tot creștinul poate dobândi iertarea păcatelor. Vremea cea mai potrivită pentru pocăință este tocmai sfântul și marele post, pentru că prin post omul se înfrânează dela mâncări și beuturi, își conține inima de gânduri păcătoase și dela fapte rele. Făcând aceasta creștinul adevărat trebuie să-și dea seamă de toate faptele sale și să-și mărturisească înaintea duhovnicului său, ca să primească dela el dezlegarea de păcate.

P. B.

Știrile săptămânii

INVITARE LA ABONAMENT

Sprîjiniți fiind de mii de cetitori și binevoitori în nizuința noastră de a răspândi lumina binefăcătoare a credinții și a învățaturii în pătura de jos a poporului nostru, viața foii „LUMINA“ este asigurată. Intemeiată pentru trebuințele Bănațului, ea străbate curând și în colturile cele mai îndepărtate ale Ardealului, Bihorului, ba până și în Maramureș și în Bucovina. Dovadă, că lipsa unei foi religioase-culturale pentru popor s'a simțit atât de mult în biserica noastră. În cele trei luni, ce s'au strecurat, am arătat limpede

calea, ce o urmăm. Dela această cale nu ne vom abate. Dragostea nețărnută a plugarului român față de sfânta biserică și așezămintele ei și față de neamul său, ne însoțește în drumul nostru.

Deschidem deci cu 1 Aprilie nou abonament și rugăm pe toți aceia, cari ni-au trimis prețul foii pe 3 luni, să-și reînnoiască încă de cu vreme abonamentul, ca astfel să nu li-se întrerupă trimiterea foii. Abonații noștri vechi să lipească pe cuponul mandatului poștal fașia, sau să ne scrie că sunt abonați vechi sau noi.

Prețul gazetei nu-l ridicăm. El rămâne și în viitor:

Pe an 12 coroane.

Pe jumătate de an 6 „

Pe trei luni 3 „

Mersul războiului. Ușurată fiind armata germană de luptele dela frontul rusesc, a fost adunată în taină la frontul apuscan și pregătită pentru spargerea frontului francez și englez. Comanda a luat-o, pe lângă vestitul general Hindenburg, însuș împăratul Wilhelm. Patru milioane de oameni stau față în față și lupta ce se dă acum, doar' va fi ultima în acest război ne mai pomenit. Lupta de artilerie, ce a premers atacului infanteriei a fost groaznică. Germanii au tunuri noi cu cari pușcă dela o depărtare de 120 kilometri drept în capitala Franței, în Paris, ai cărui locuitori fug înspăimântați, sau se ascund în pivnițe. Frontul a fost rupt și rezervele franceze, engleze și americane au fost bătute. Un teritoriu de peste 200 kilometri pătrați a fost ocupat, pătrunzând Germanii cam 40 kilometri în lăuntrul liniilor dușmane; 45.000 oameni prinsonieri și 600 tunuri, mitraliere, cară, trenuri, capturate în cele două zile ale acestei lupte uriașe. Aeste presemne dovedesc înfrângerea curândă a Franței și a Angliei.

Pertractările de pace cu România urmează. Punctele principale ale înțelegerii s'au luat deja la protocol și poate peste câteva zile vom primi vestea înfăptuirii păcii atât de mult dorite, între noi și România.

Bani noi de metal cu chipul Majestății Sale regelui nostru Carol se vor pune cât mai curând în circulație.

Timpul de vară se va începe numai în 15 Aprilie și nu în 1 Aprilie, cum se zvonise acum câteva zile. Anume în 15 Aprilie dimineața la orele 2 arătătorul orologiului se mută la orele 3; iar în 16 Septembrie dimineața la orele 3, arătătorul se mută iarăși la orele 2.

Amnestie pentru soldați. Majestatea Sa iartă pedeapsa acelor soldați, cari au fost judecați până la 10 Martie a. c. și cari s'au purtat bine, s'au arătat vitejie în fața dușmanului.

Un ficat de gâscă — 100 coroane. În hala de vinzare din Budapesta s'a vindut zilele trecute un ficat de gâscă de 1 klgr. și 35 dg. cu 100 coroane. Gâsca, care a dat acest ficat, a fost cumpărată cu 300 cor. Și apoi să nu ne mai mirăm, dacă soția unui neguțător dela noi, înbogătit în război, și-a cumpărat o pălărie pentru vară cu 1000 coroane!

Un juger de pământ 8000 cor. În hotarul Aradului au cumpărat grădinarii bulgari 35 jugere de pământ, plătind pe un juger 8000 cor.

Foc mare în Recița. În Recița a fost foc mare arzând o fabrică nouă a „Societății căilor ferate austro-ungare“ S'a aprins un vas cu oleu, care a aprins apoi întreaga fabrică. Pompierii și muncitorii alergați la fața locului nu au mai putut stinge focul, dar le-a succedat să scape de flăcări casele din vecini. Paguba face câteva milioane. Norocul că n'a fost omorât nici un om.

Femeile în serviciul războiului. Guvernul din Austria a prezentat dietei un proiect de lege, care dispune, ca fiecare bărbat de 17—60 ani, care nu împlinește serviciu militar și fiecare femeie dela 19—40 ani, să poată fi constrânsă să-și pună serviciile în slujba statului, orașului sau comunei. Cine nu se va supune legii va fi pedepsit până la 3 luni închisoare și 10,000 cor. în bani.

Recvirarea vitelor. Ministrul de agricultură a poruncit, ca vitele cornute să se recvireze deocamdată în 13 comitate, între cari amintim comitatele Căraș-Severin, Torontal, Cluj, Turda-Arieș, Hunedoara. Fiecare comitat e îndatorat să deie un anumit număr de vite, cam 10 capete de fiecare comună. Pentru vitele recvirate mai bune plătește statul 5 cor. 80 fil. de klgr., iar pentru cele mai slabe 4 cor. 40 fil.

Trei bănci solide. Primim la redacție raportul băncilor: „Sebeșana“ cassă de păstrare în Caransebeș, care și-a încheiat bilanțul cu un

știrile ei. O pisică neagră, care încercase să se frece cu blana, lingușitor, de dânsa, o luă la goană, speriată de șgomotul neobicinuit. Ceasornicul doar că-și mișca limba ca mai 'nainte, fără să-i pese de plânsul stăpânei — un ceasornic de târg, cu trandafirii roșii și galbeni, mari, pe frunte, zugrăviți de niște meșteri cărpaci.

În ferestri erau flori. Obloanele verzi, deschise larg, încât putea să între lumina în dragă voie. Sfântul Nicolae din icoană, cu degetele, cari dau binecuvântare, îndreptate par'că spre Maria Vecerzan — părea că numai el e atins de durerea stăpânei din casă.

... Dar mai era încă cineva. Un bătrân. Zăcuse după cuptor, pe o zeghe, dar acum ieși de-acolo și se apropie, încet-încet, de masa unde plângea Maria.

Bătrân mai era! Nasul îl avea respicat, ochii căzuți în orbite, pe la tâmpile i-se vedea cum răsuflă — de câte ori răsufla i-se ridica o parte a tâmpelor ca să cadă mai apoi la loc. Tatăl Mariei Vercezan.

Auzise el de moartea ginere-său — o prevestise el de săptămâni de zile și — acu era împăcat cu gândul.

— „Mărie! Mărie!“ zise bătrânul cu blân-dețe, după ce stete cât-va vreme lângă fiică-sa și după-ce o lăsă să-și descarge întreg șiroiul lacrimilor, „Mărie — ai uitat — copilul — n'a supt țâța de azi-dimineață...“

Mănuile lui slabe, neputincioase, pline de pistrii, și le plimbă peste umerii sănătoși ai nevastei tinere. „Mărie“, zise el mai departe, când nu-i răspunse fiică-sa nimic, „copilului i-e foame... mă 'nfelegi?“

Din odaia de-alături se auzi scâncetul unui copil.

Maria Vercezan își ridică capul dintr'odată.

Își duse dreapta la frunte. Unde-i stătuse min-tea? N'a dat copilului să sugă!

Se ridică, își aruncă, dintr'o smâcitură a capului, cozile pe spate, făcu câți-va pași, deschise ușa, care sta crepată, se apropie de leagănul copilului și se aplecă spre el. Un copilăș de trei luni, înfășat strâns, plângea.

Maria Vecerzan îl ridică repede, îl apăsă la piept și intra în odaia de unde ieșise. Bătrânul își aprindea pipa cu o aprinjoară, pe care și-o frecase de pantaloni. Poate că era tutunul prea îndesat, fiindcă nu se aprindea cu una cu două. Trebuie să scormonească cu aprinjoara prin el.

Privind la ochii umflați de plâns ai fie-sii, zise domol, bătrânul: „Trebuie să grijești de copil, Mărie, că laptele rău îi strică...“

Fără să-i răspundă ceva își deschise Maria Vecerzan cămașa la gât, băgă mâna în sân, apropie copilul de pept și-i dete să sugă. Plânsul copilului încetă. Se prinse de sânul mamei cu amândouă mânuțele lui durduții, se scâncea din când în când, contenind din beute, dar mai apoi urma, cu o vădită înfățișare de fericire în mișcările mânilor și a capului.

Mama n'avea ochi pentru el. Privirea ei era tot mai înpăenginită.

— „Vezi, Mărie... ce să zic eu? Hei, păcatele mele!“ oftă bătrânul. „Multe au venit pe capul meu — și nu m'am dat! Nu m'am dat — și pace. Mi-au murit, mărinții când eram încă tânăr, încă neînvațat. N'a murit nevasta, mamă-ta, când era mai în putere, când credeam: mi-a pus Dumnezeu mâna 'n cap! Mi-au murit cinci copii — trei frați și două surori de-ale tale... Pe toți i-am văzut întinși pe năsalie, pe toți i-am prohodit, la toți le-am aruncat un bulgăr de țărână 'n groapă. — Credeam că mi se sfă-

șie și mie inima de jale — credeam că n'a mai fi lumea lume...“, aici dete bătrânul trist din cap și bătut cu degetele darabana în masă, „...da' lumea și-a urmat cursul ei, Mărie, și n'a întrebat de durerea mea. Lumea!“ Bătrânul surise trist. „Lumea e ca o femeie flușturată. Nu-și bate capul cu năcazu' tău! Dacă tu n'ai fi cuminte, te dai de mal.“

„Știi, Mărie, ce-am zis mereu, după ce pierdeam pe câte cineva? Ridicam mâinile, ca dreptul Iov, și ziceam:

„Domnu'-a dat, Domnu'-a luat, Fie numele Domnului binecuvântat...“

„Și m'am închinat, fata mea, m'am închinat adânc și m'am rugat fierbinte și — Dumnezeu mi-a ajutat.“

Maria Vecerzan asculta cu jumătate urechea. — „Când credeam, Mărie, că mi s'or tăia toate cărările“, urmă moșneagul, „îmi venea credința 'ntr'ajutor. Fără de ea aș fi plecat capul și mai vedea astăzi?“

Fiică-sa își aruncă o privire, care par'că-i spunea: Lasă-mă! Lasă-mă singură!

Bătrânul o înțelese. Se ridică cu mare greu, se răzîmă în băț, privi la nepoțelul din fașă și zise arătând spre el cu degetul ars de tutun: „Pentru asta să trăiești, Mărie! Pentru asta...“ Mai privi odată spre mamă și copil și ieși afară, pe prispă, aruncând vorba: „Uite — cum samână cu cel dus...“

Știa el de ce a spus vorbele astea. Le-a rostit cu o dibăcie minunată, ca și când ar trage cu unghia sub ele, de-ar fi fost tipărite într'un ciaslov. Voia să rămână întipărite în inima mamei.

